

Kirjaston kaukolainapalvelujen hinnaston uudistaminen

Hyvitk 06.02.2024 § 8
36/12.03.02/2024

Valmistelija

Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö Erik Räsänen, p.0444525733

Rautavaaran kirjasto on veloittanut jo usean vuoden ajan kolme (3) euroa per kirja asiakkaidensa tilaamista kaukolainoista.

AKE-kirjastojen (alueellinen kehittämistehtävä, lähimpänä Kuopion kaupunginkirjasto), VAKE-kirjastojen (Helsingin kaupunginkirjasto) sekä Varastokirjaston kautta tilatut kaukolainat ovat Rautavaaran kirjastolle maksuttomia. Ainoa niiden kautta tilatuista lainoista tuleva kustannus on postin palautuskustannukset.

Muut yleiset kirjastot, tieteelliset kirjastot, amk-kirjastot ja ulkomaalaiset kirjastot veloittavat kaukolainoista oman hinnastonsa mukaan, minkä lisäksi Rautavaaran kirjastolle syntyy kustannuksia lainan palauttamisesta takaisin.

Vaikka nykyinen järjestely on ollut pääsääntöisesti toimiva, mekaaninen kolme euroa per kirja -sääntö voi tietyissä tilanteissa tuottaa ongelmia. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kirjaston asiakas tilaa useamman kaukolainattavan kirjan, kustannukset muuttuvat nopeasti kohtuuttomiksi. Jos asiakas lainaa esimerkiksi kymmenen kirjaa, kirjaston perimät maksut ylittävät kirjastolle lainaamisesta koituvat kustannukset. Toinen mahdollinen tilanne, jossa kolmen euron sääntö ei toimi, on muista kirjastoista lainaaminen. Esimerkiksi tieteelliset kirjastot laskuttavat noin 10–25 euroa per lainattu kirja, jolloin Rautavaaran kirjaston oma kolmen euron veloitus ei riitä läheskään paikkaamaan kirjastolle syntyviä kustannuksia.

Kokonaisuudessaan voi katsoa, ettei sama hinta ole sopiva joka tilanteeseen. Monien kirjastojen hinnastoissa on huomioitu erilaiset kaukolainaamisen tilanteet.

Kirjaston kaukolainojen hinnastosta on keskusteltu 22.1.2024 johtoryhmän kokouksessa, jossa hinnaston uudistaminen katsottiin tarpeelliseksi. Hinnastoehdotuksen ovat laatineet kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö Erik Räsänen ja kirjastovirkailija Jaana Tikkanen. Hinnastoehdotuksen suunnittelussa on hyödynnetty muiden kirjastojen käytäntöjä, joita on koottu Kirjastot.fi-verkkosivulle.

Ehdotetut toimenpiteet

- Oheisessa kaukolainaohjeistuksen luonnoksessa on kirjaston ohjeet ja ehdot kaukolainaamiselle. Lisäksi liitteessä on ehdotus kaukolainojen hinnastoksi.
- Kirjaston kaukolainan uudeksi hinnaksi ehdotetaan neljä euroa per kirja. Euron korotus on varsin maltillinen. Monilla kirjastoilla 4 tai 5 euroa on yleinen maksu.
- Ehdotuksessa määritellään hintakatto kalleimman postipaketin mukaan. Tällöin asiakkaalta ei laskuteta lainoista enempää kuin kirjastolle tulee niistä todellisia kustannuksia. Hintakatto seuraa jatkossa kalleimman postipaketin hintaa, jolloin hintakatosta ei tarvitse päättää erikseen, kun Posti mahdollisesti nostaa hinnastojaan.
- Uudistettu hinnasto ottaa huomioon esimerkiksi tieteellisistä kirjastoista lainaamisen kustannukset.

- Lisäksi ehdotuksessa on linjattu, ettei Rautavaaran kirjasto peri itse maksua Rutakko-verkoston ulkopuolisille kirjastoille lähettämistään kirjoista. Rutakko-verkoston ulkopuolisia lainauspyyntöjä tulee 2–5 vuodessa. Laskuttaminen näin pienistä määristä ei ole kannattavaa, sillä lainaamisen kustannukset ovat pienet ja laskuttaminen toisi hallinnollisia kustannuksia. Tämä on jo aiemmin Rautavaaran kirjastolla vallinnut käytäntö.

Vaikutukset

- Kirjaston talous vahvistuu.
- Kaukolainaamisesta tulevat kustannukset muuttuvat ennustettavammiksi kirjastolle, kun kaukolainaushinnasto ottaa huomioon paremmin erilaiset kaukolainaamisen tilanteet.
- Myös paljon kerralla lainaavan asiakkaan kannalta tilanne on parempi, koska kustannukset pysyvät asiakkaalle kohtuullisina.
- Ohjeistus selkeyttää nykytilannetta ja luo ”pelisäännöt” sille, millä ehdoilla Rautavaaran kirjasto tilaa kaukolainoja, millä hinnoilla ja mistä.

Liitteenä ehdotusluonnos kirjaston kaukolainapalvelujen hinnastoksi.

toimivalta: Hallintosääntö 10 § kohta 1 ja 18

Esittelijä	Hyvinvoinnin palvelualuejohtaja Marianne Korkalainen
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää hyväksyä liitteen mukaisen ehdotuksen kirjaston kaukolainapalvelujen hinnastoksi ja saattaa sen voimaan 7.2.2024 lukien.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.